

Ekonominės raidos scenarijus 2024–2027 metams

2024 m. rugsėjis

Ekonominės raidos scenarijus (toliau – scenarijus) parengtas¹ įvertinus Nacionalinių sąskaitų pirmojo 2024 m. pusmečio ir kitus statistinius duomenis, paskelbtus iki 2024 m. rugsėjo 2 d., po Finansų ministerijos 2024 m. birželį paskelbto scenarijaus įvykusius išorės aplinkos pokyčius ir kitą informaciją. Scenarijaus prielaidos dėl išorės aplinkos ir energijos (naftos ir gamtinių dujų) kainų atitinka Europos Centrinio Banko šių metų birželį, Tarptautinio valiutos fondo² (toliau – TVF) 2024 m. liepą paskelbtas ekonomines projekcijas ir informaciją apie ateities sandorių kainas.

2024 m. liepos mėn. paskelbtoje TVF ekonominėje prognozėje numatoma, kad Europos Sąjungos (toliau – ES) bendrasis vidaus produktas (toliau – BVP) 2024 m. augo 1,2 proc., o 2025 m. augimo tempas paspartės iki 1,8 proc., euro zonos atitinkamai – 0,9 proc. ir 1,5 proc. TVF prognozė paremta stipresniu vartojimu dėl didėjančio realaus darbo užmokesčio, taip pat didesnėmis investicijomis, paskatintomis finansavimo sąlygų pagerėjimo sušvelnėjus monetarinei politikai. TVF nurodo, kad rizikos dėl prognozės išsipildymo išlieka subalansuotos, tačiau kai kurios rizikos įgijo daugiau reikšmingumo. Viena jų yra didesnės infliacijos rizika dėl nepakankamo paslaugų defliacijos pagreičio ir spaudimo kainoms atsinaujinus prekybos ar geopolitinėms įtampoms.

2024 m. sausį–birželį Lietuvos ekonomikos aktyvumas didėjo. Pirmąjį šių metų pusmetį BVP buvo 2,4 proc. didesnis, nei pernai atitinkamu laikotarpiu. Esminis ūkio plėtros variklis buvo stiprėjantis namų ūkių vartojimas (lėmė 1,7 procentinio punkto BVP pokyčio), taip pat teigiamai prisidėjo grynasis eksportas (0,8 procentinio punkto įtaka).

Vertinant BVP gamybos metodu, 2024 m. pirmąjį pusmetį, palyginti su atitinkamu 2023 m. pusmečiu, susitraukimo nepatyrė nei viena pagrindinė ekonominė veikla. Didžiausią indėlį į bendrosios pridėtinės vertės (toliau – BPV) augimą turėjo: (1) gerų rezultatų tęstinumą rodžiusi ir 8,3 proc. augusi informacijos ir ryšių veikla (0,5 procentinio punkto įtaka BPV pokyčiui), (2) spartaus inžinerinių statinių statybos darbų augimo veiktos ir 6,6 proc. augusios statybos (0,5 procentinio punkto įtaka), (3) 4,4 proc. augusios profesinės, mokslinės, techninės, administracinės ir aptarnavimo paslaugos (0,4 procentinio punkto įtaka) ir (4) 0,7 proc. augusi pramonė (0,2 procentinio punkto įtaka). Pastaroji veikla, kuri 2023 m. reikšmingai neigiamai veikė ekonomikos lėtėjimą, šių metų pirmoje pusėje parodė nestiprų, bet teigiamą sukurtos BPV augimą. Geresniam jos rezultatui stiprią įtaką darė atsigavimo ženklus rodžiusi apdirbamoji gamyba (jos sukurta BPV augo 2,2 proc.), kurios naujausi duomenys patvirtino gerėjančią tendenciją – liepos mėn. buvo fiksuotas stipriausias apdirbamosios gamybos produkcijos augimas šiais metais (augo 12,5 proc.) ir nei viena iš pagrindinių apdirbamosios gamybos veiklos šakų nepatyrė traukimosi.

¹ Statistinių duomenų įtraukimo į scenarijų data – 2024 m. rugpjūčio 30 d., kitos informacijos – iki 2024 m. rugsėjo 2 d. imtinai.

² TVF 2024 m. liepos mėn. projekcijos [World Economic Outlook Update, July 2024: The Global Economy in a Sticky Spot \(imf.org\)](https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2024/07/01/wEO2407)

Gerai šių metų pirmojo pusmečio rezultatai rodo ekonomikos atsigavimą, tad stiprėjant tiek vidaus, tiek ir išorės paklausai Lietuvos BVP 2024 m. galėtų būti 2,3 proc. didesnis, o 2025–2027 m. BVP augimo tempas galėtų paspartėti iki 2,9 proc. vidutiniškai per metus.

Darbo rinkos būklė pirmą 2024 m. pusmetį išliko pakankamai gera. Nors nedarbo lygis pirmą pusmetį buvo gana aukštas ir siekė 7,6 proc., dėl stiprios darbuotojų paklausos ir pakankamos pasiūlos užimtųjų skaičius išaugo 2,3 proc., o darbo jėgos skaičius padidėjo net 3,1 proc. Šie statistiniai duomenys rodo, kad palankios darbo jėgos paklausos ir pasiūlos raidos tendencijos pirmąjį pusmetį tęsėsi. Grynoji migracija išliko teigiama (16,4 tūkst. sausio–liepos mėn.) ir reikšmingai prisidėjo prie darbuotojų pasiūlos augimo. Teigiamą grynąją migraciją didele dalimi lėmė sparti užsienio piliečių iš trečiųjų šalių imigracija, iš dalies nulemta besitęsiančio karo Ukrainoje ir palankios Lietuvos darbo rinkos būklės, pasižymėjusios stipria darbuotojų pakausa. Kitas svarbus rodiklis – darbo jėgos aktyvumo lygis – per metus sparčiai padidėjo (1,1 procentinio punkto 15–64 m. amžiaus grupėje iki 79,4 proc.) ir rodo, kad aktyvesnis darbingo amžiaus gyventojų įsitraukimas į darbo rinką prisidėjo prie išaugusios darbo jėgos pasiūlos. Padidėjusi darbo jėgos pasiūla leido užpildyti dalį laisvų darbo vietų, todėl užimtų gyventojų skaičius šalyje reikšmingai padidėjo. Užimtųjų augimą skatino privatusis sektorius, ypač administravimo ir aptarnavimo, apdirbamosios gamybos, informacijos ir ryšių, apgyvendinimo ir maitinimo veiklos. Išlikęs pakankamai aukštas laisvų darbo vietų lygis šalyje (2 proc.) rodo, kad nors užimtųjų sparčiai augo, ne visų darbo rinką papildžiusių dalyvių įgūdžiai atitiko jos poreikius, todėl nedarbas taip pat šiek tiek padidėjo. Numatoma, kad atsigaunant ekonominiam aktyvumui, dėl išlikiančios stiprios darbuotojų paklausos ir išaugusios darbo jėgos pasiūlos užimtų gyventojų skaičius 2024 m. padidės 1,4 proc. Nedarbo lygis, apskaičiuotas pagal gyventojų užimtumo tyrimo metodiką, dėl sparčiai augančios darbo jėgos pasiūlos šiemet padidės iki 7,3 procento. Ekonominės raidos scenarijus grindžiamas vėliausiomis³ Eurostato demografinėmis projekcijomis (pagrindiniu jų scenarijumi)⁴. Jos numato, kad nuo 2025 m. dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos ir mažiau palankios grynios migracijos darbingo amžiaus gyventojų skaičius Lietuvoje ims mažėti, todėl erdvės darbo jėgos ir užimtų gyventojų skaičiui augti bus nedaug. Numatoma, kad 2025 m. užimtųjų skaičius padidės 0,2 proc., 2026 m. jis nesikeis, o 2027 m. sumažės 0,3 procento. Nedarbo lygis palaipsniui mažės: 2025 m. jis sudarys 7,1 proc., 2026 m. – 6,7 proc., o vidutinio laikotarpio pabaigoje sudarys 6,4 proc.

Darbo užmokesčio augimas šalyje pirmoje 2024 m. pusėje lėtėjo, tačiau išliko dviženklis – vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis (be individualiųjų įmonių) augo dešimtadaliu. Tendencijos tarp sektorių nepasikeitė. Viešajame sektoriuje atlyginimai augo sparčiau (12,1 proc.), palyginti su privačiuoju (9,1 proc.), o dėl numatomo didesnio darbo užmokesčio pedagogams, sveikatos srities darbuotojams atlyginimų augimo tempas viešajame sektoriuje turėtų būti spartus ir antroje metų pusėje. Atlyginimai privačiajame sektoriuje dėl itin aukšto ekonominio neapibrėžtumo ir apribotų įmonių finansinių galimybių reikšmingai didinti darbo užmokestį lėtėjo šeštą ketvirtį iš eilės, tačiau tęsiantis tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumui paskutinį scenarijaus rengimo

³ Skelbimo data – 2023 m. birželio mėn.

⁴ Rengiant 2024 m. užimtumo rodiklių projekcijas jos buvo pakoreguotos atsižvelgus į palankius statistinius duomenis apie grynios migracijos raidą pirmaisiais šių metų mėnesiais.

metu žinomą ketvirtį (2024 m. antrą ketvirtį) augimo tempas sulėtėjo nedaug (–0,3 procentinio punkto, palyginti su 2024 m. pirmo ketvirčio rezultatu) ir siekė 9 proc. Atlyginimai šalyje šiais metais auga taip pat dėl didesnės minimalios mėnesinės algos (toliau – MMA), kuri nuo šių metų sausio išaugo 10 proc. iki 924 Eur. Įvertinus faktinę 2024 m. sausio–birželio darbo užmokesčio raidą šalyje, ir šiais metais vykdomą viešojo sektoriaus atlyginimų politiką, vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis Lietuvoje 2024 m. galėtų augti 10,1 proc. Nuo kitų metų 12,3 proc. iki 1038 Eur didėjant MMA, įvertinus priimtus sprendimus dėl daugiau lėšų pedagogų, sveikatos srities darbuotojų atlyginimams bei išliekant tinkamos kvalifikacijos darbuotojų trūkumui vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio augimo tempas šalyje galėtų siekti 7,6 proc. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais, nesant naujų ekonominės politikos formuotojų sprendimų, veikiančių atlyginimų raidą šalyje, o verslo finansinei padėčiai reikšmingai nepasikeitus vidutinis mėnesinis bruto darbo užmokestis šalyje 2026 m. galėtų augti 6,5 proc., o 2027 m. – 5,5 proc.

Per pirmuosius septynis šių metų mėnesius infliacija Lietuvoje buvo žema. Apskaičiuota pagal suderintą vartotojų kainų indeksą, sausio–liepos mėn. laikotarpiu ji vidutiniškai sudarė 0,9 proc. Išankstiniais duomenimis, rugpjūčio mėn. metinė infliacija siekė 0,7 proc. Per pirmuosius septynis š. m. mėnesius žemą infliacijos lygį šalyje palaikė palanki energijos, maisto ir neenergetinių pramoninių prekių kainų raida, o paslaugų infliacija išliko iš esmės stabili. Nuo metų pradžios metinės infliacijos dydžiui reikšmingą slopinantį poveikį turėjo aukšta palyginamoji bazė, ypač energijos defliacijos atveju. Metų eigoje prie lėto infliacijos tempo prisidėjo ir vangi mėnesinė infliacija, atspindėjusi silpną infliacinį spaudimą kainoms. Per pirmuosius septynis š. m. mėnesius energijos prekių infliacija išliko dviženklė neigiama (vidutiniškai –10,6 proc.) ir labiausiai prisidėjo prie žemos bendrosios infliacijos. Energijos prekių defliaciją lėmė palankios energijos žaliavų kainos rinkose, aukšta palyginamoji bazė, administruojamų kainų (dujų ir elektros) sumažinimas buitiniams vartotojams. Maisto produktų kainų raida taip pat slopino bendrąją infliaciją. Metinis maisto kainų sumažėjimas liepos mėn. buvo stebimas šeštą mėnesį iš eilės. Maisto prekių defliacija, kuri vasario–liepos mėn. laikotarpiu vidutiniškai sudarė 1,1 proc., nors ir ne tokia ryški kaip energijos atveju, buvo paplitusi pusėje maisto produktų kategorijų ir atspindėjo sumažėjusias tiek perdirbtų, tiek neperdirbtų maisto produktų kainas. Nors neenergetinių pramoninių prekių kainos liepos mėn. dar išliko truputį aukštesnės nei prieš metus, šioje prekių grupėje infliacinis spaudimas pastaruoju metu taip pat buvo stipriai sumažėjęs. Numatoma, kad vidutinė metinė infliacija sumažės nuo 8,7 proc. 2023 m. iki 1 proc. 2024 metais. Mažesnę infliaciją lems palankesnė vartotojams maisto produktų kainų raida, sumažėjęs spaudimas neenergetinių pramoninių prekių kainoms, spartesnė energijos prekių defliacija ir nuosaikesnė paslaugų infliacija. Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais numatoma, kad infliacijos tempas bus artimas arba šiek tiek viršys 2,5 procento lygį ir 2025 m. sudarys 2,5 proc., 2026 m. – 2,7 proc., 2027 m. – 2,6 procento. Infliacijos tempą šiek tiek padidins 2024 m. birželio mėn. priimti Akcizų įstatymo pakeitimai, kuriais numatytas akcizų tarifų didinimas tabako ir jiems alternatyviems produktams ir etilo alkoholiui bei alkoholiniams gėrimams 2025–2027 metais. Didinantį poveikį infliacijos tempui taip pat turės šiek tiek padidinti akcizų tarifai energiniams produktams, įskaitant transporto priemonių degalus 2025–2026 metams.

Augančios disponuojamosios namų ūkių pajamos ir žema infliacija didino gyventojų perkamąją galią. Realusis darbo užmokestis pirmąjį 2024 m. pusmetį jau buvo didesnis nei prieš prasidėjus rusijos karui prieš Ukrainą ir gerino gyventojų galimybes įsigyti norimas prekes ir paslaugas. Namų ūkių vartojimo išlaidos pirmąjį 2024 m. pusmetį buvo 2,8 proc. didesnės, palyginti su pirmuoju 2023 m. pusmečiu. Šalyje augo maisto prekių vartojimas (maisto prekių mažmeninės prekybos apyvarta 2024 m. sausį–birželį augo vidutiniškai 3,7 proc.), taip pat didėjo ir ne pirmo būtinumo prekių įsigijimai. Geresnės gyventojų finansinės padėties, pozityvių lūkesčių ir žemos statistinės bazės paskatinta 15,9 proc. augo kultūros ir poilsio prekių, informacijos ir ryšių technologijų įrangos, laikrodžių ir juvelyrinių dirbinių mažmeninės prekybos apyvarta. Liepos mėnesio duomenys rodo, kad išlaidos vartojimo prekėms toliau didėjo. Mažmeninės prekybos apyvarta liepą per metus augo 7,4 proc. Didindami išlaidas vartojimo reikmėms namų ūkiai taip pat buvo pajėgūs dalį lėšų atidėti taupymui. Nuo 2024 m. pradžios namų ūkių sutarto termino indėlių likutis nuosekliai lėtėjančiu, tačiau vis dar reikšmingu tempu auga – liepą sukauptos lėšos buvo 34,1 proc. didesnės, nei prieš metus. Terminuoti indėliai sudaro 31,6 proc. visų namų ūkių indėlių, tad didžioji dalis yra vienadieniai indėliai, kurie bet kada galėtų būti panaudoti ir vartojimo tikslams. Indėlių statistika rodo, kad gyventojų sukauptas finansinis rezervas (visi indėliai) 2024 m. liepą sudarė 23,4 mlrd. Eur ir buvo didžiausias per šio rodiklio stebėjimo laikotarpį. Didinti santaupas ir daugiau vartoti leidžia augančios pajamos. Gyventojų disponuojamos pajamos šiais metais augo dėl didesnių pajamų iš darbo bei socialinių išmokų ir paskatins namų ūkių vartojimo išlaidų augimą. Numatoma, kad namų ūkių vartojimo išlaidos 2024 m. galėtų būti 3,3 proc. didesnės, palyginti su praėjusiais metais. 2025 m. numatant sparčiau augsiančias gyventojų pajamas namų ūkių vartojimo išlaidų augimo tempas galėtų paspartėti iki 3,6 proc., o vėlesniais vidutinio laikotarpio metais (2026–2027 m.) tęsiantis gyventojų finansinės padėties gerėjimui namų ūkių vartojimo išlaidos toliau galėtų augti virš 3 proc.

Didelis ekonominis neapibrėžtumas, sugriežtintos finansavimo sąlygos neigiamai veikia investicijų raidą šalyje. Išlaidos bendrojo pagrindinio kapitalo formavimui (toliau – BPKF) pirmąjį 2024 m. pusmetį buvo 3,9 proc. mažesnės, palyginti su atitinkamu laikotarpiu 2023 m. Investicijos mažėjo į daugelį BPKF komponentų. Didžiausias smukimas fiksuotas investicijose į transporto įrangą (–27,4 proc.) ir informacijų ir ryšių technologijų įrangą (–18,8 proc.). Visgi, dėl išliekančio poreikio spręsti tinkamos kvalifikacijos darbo jėgos trūkumo klausimą, didėjo nematerialinės investicijos ir pirmąjį pusmetį investicinės išlaidos intelektualios nuosavybės produktams augo 4,4 proc. Investicijos į kitus pastatus ir statinius taip pat teigiamai prisidėjo prie investicijų raidos šalyje – pirmąjį pusmetį šios investicijos augo 3,8 proc. ir darė 1,3 procentinio punkto įtaką BPKF pokyčiui. Prie investicijų į kitus pastatus ir statinius rezultato prisideda ES fondų lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimas. Paskolų statistika rodo, kad įmonės labiau skolinasi ir paskolų likučio augimas nuo metų pradžios beveik kiekvieną mėnesį augo spartėjančiai ir liepą pasiekė dviženklį tempą (12,3 proc.) bei gali indikuoti apie didesnes investicijas. Taip pat antroje 2024 m. pusėje teigiamų ženklų galima tikėtis, jeigu pramonėje tęsis palankios tendencijos, kadangi pramonės įmonės yra vienos iš pagrindinių investuotojų Lietuvoje, o liepos mėn. pramonės produkcijos duomenys rodo atsigavimą ir spartų augimą (11,1 proc.). Be to, prie investicinio proceso šalyje projektuojamu laikotarpiu prisidės

aktyvesnis investavimas į krašto apsaugą. Dėl šių veiksmų numatoma, kad išlaidos BPKF 2024 m. galėtų nuosaikiai augti (1,1 proc.). Vėlesniais vidutinio laikotarpio metais (2025–2027 m.) gerėjant įmonių finansinei padėčiai, sparčiau augant išorės ir vidaus paklausai, didinant investicijas į šalies saugumą ir esant poreikiui investuoti į žaliąsias technologijas bei darbo našumą didinančias priemones išlaidų BPKF augimo tempas galėtų augti sparčiau (vidutiniškai po 5,6 proc. per metus).

Nacionalinių sąskaitų duomenimis 2024 m. pirmąjį pusmetį prekių ir paslaugų eksportas (palyginamosiomis kainomis) per metus sumažėjo 1,2 proc. Metų pradžioje stebėtas spartus paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) metinis augimo tempas dėl antrąjį ketvirtį fiksuoto sumažėjimo reikšmingai sulėtėjo ir pirmąjį pusmetį siekė 5,4 proc. Prekių eksportas (palyginamosiomis kainomis) pirmąjį pusmetį per metus sumažėjo 4,4 proc. Didžiausią neigiamą įtaką prekių eksportui turėjo sparčiai smukęs prekių reeksportas, kurį reikšmingai veikia susiklosčiusi geopolitinė situacija ir nuo 2023 m. vidurio Lietuvos muitinės sugriežtinta dvigubos paskirties prekių patikra, apribojanti reeksportuojamų prekių kiekius į Nepriklausomų valstybių sandraugos šalis. Prie metinio prekių reeksporto smukimo pirmąjį šių metų pusmetį, kuris siekė 18,6 proc., labiausiai neigiamai prisidėjo sumažėjęs transporto priemonių reeksportas. Lietuviškos kilmės prekių eksporto neigiamą įtaką bendram prekių eksportui šį pusmetį buvo gerokai mažesnė už prekių reeksporto, o antrąjį ketvirtį šių prekių eksportas augo 1,3 proc. ir teigiamai veikė bendrą prekių eksportą. Pirmąjį šių metų pusmetį didžiausią teigiamą įtaką lietuviškos kilmės prekių eksportui darė augęs mineralinių produktų, metalų, paruoštų maisto produktų, mašinų, chemijos pramonės produktų ir optikos reikmenų eksportas. Labiausiai neigiamai veikė augalinės kilmės prekių, įvairių pramonės gaminių (baldu) ir tekstilės prekių eksportas. Verta atkreipti dėmesį, kad eliminavus mineralinių produktų eksportą lietuviškos kilmės prekių eksportas antrąjį šių metų ketvirtį traukėsi, o ši tendencija išsilaikė nuo metų pradžios.

Scenarijuje numatoma, kad 2024 m. prekių ir paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) metinis pokytis sieks 1,2 proc. Šio rodiklio nuosaikų atsigavimą po 2023 m. fiksuoto nuosmukio lems praėjusių metų antroje pusėje susidariusi žema palyginamoji bazė bei TVF prognozuojama palanki Lietuvos pagrindinių eksporto partnerių ekonomikų raida 2024 metais. Lietuviškos kilmės prekių eksportą teigiamai veiks prasidėjęs monetarinės politikos švelninimas, susijęs su palūkanų normų mažinimu, ir šiais metais prognozuojamas didesnis nei 2023 m. javų derlius. Tikėtina, kad reeksporto mažėjimo tendencija išsilaikys visus metus ir slopins bendrą šalies prekių eksporto augimą. Vidutiniu laikotarpiu prekių ir paslaugų eksporto apimčių pokyčiams įtakos turės geopolitinės situacijos raida ir iš jos kylančios tarptautinės prekybos rizikos, eksportuojančių įmonių lankstumas prisitaikyti prie pasikeitusių rinkos sąlygų, jų sprendimai investuoti į technologinę pažangą ir produktyvumą didinančias priemones. Tikėtina, kad 2025 m. šio rodiklio metinis augimas sieks 3,9 proc. o 2026–2027 m. paspartės iki 4,2 proc.

Scenarijus sudarytas vis dar esant išskirtinai dideliame išorės aplinkos nestabilumui ir ekonominio neapibrėžtumo sąlygoms, tęsiantis aktyviems kariniams veiksams Ukrainoje, kitoms geopolitinėms įtampoms. Naujos virusų atmainos, epidemijos taip pat yra tarp neigiamos rizikos veiksnių.

Dėl vykstančio rusijos karo prieš Ukrainą ir 2023 m. spalio pradžioje kilusių geopolitinių neramumų Artimuosiuose Rytuose energijos žaliavų kainų raidos neapibrėžtumas išlieka itin aukštas. Scenarijuje 2024–2025 m. energijos žaliavų kainų techninės prielaidos buvo sudarytos remiantis rugpjūčio 21 d. paskelbtomis ateities sandorių kainomis (atliekant skaičiavimus naudotas paskelbtų paskutinių 10 d. ateities sandorių kainų aritmetinis vidurkis). Brent naftos kainų prielaida 2024 m. sudaro 81,6 USD/bar, 2025 m. – 76,2 USD/bar. Gamtinių dujų kainų prielaida 2024 m. sudaro 34,5 EUR/MWh, 2025 m. – 41,6 EUR/MWh. Nuo 2026 m. taikoma techninė prielaida, kad šių energijos žaliavų kainos išliks stabilios. Pasikeitus šioms techninėms prielaidoms infliacijos raidos perspektyvos keistųsi. Trumpojo ir vidutinio laikotarpio infliacijos įverčiai galėtų keistis ir dėl kitų veiksnių, įskaitant galimus sprendimus administruojamų kainų srityje bei monetarinės, fiskalinės, darbo rinkos politikos pokyčius.

Rengiant scenarijaus demografinės raidos prielaidas buvo remiamasi naujausiomis 2023 m. birželio 29 d. viešai paskelbtomis Eurostato demografinėmis projekcijomis. Pasikeitus demografinėms projekcijoms, tarptautinės migracijos tendencijoms ar darbo jėgos aktyvumo lygio prielaidoms darbo rinkos rodiklių raidos perspektyvos keistųsi.

Scenarijuje numatytų prekių ir paslaugų eksporto rodiklių įverčiai gali keistis dėl neišsipildžiusių techninių prielaidų dėl išorės paklausos, kuriomis remiantis buvo rengiamas šis scenarijus.

Dėl išliekančios nepalankios geopolitinės situacijos padidėję energetikos nepriklausomumo stiprinimo poreikiai, sparčiau įgyvendinami Europos žaliuojo kurso projektai galėtų paspartinti investicinį procesą šalyje sparčiau, nei numatyta šiame scenarijuje. Investicijų raida galėtų keistis ir dėl kitų aplinkybių, tarp jų ir dėl aktyvesnio Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonės, ES lėšomis finansuojamų projektų įgyvendinimo, investicijų į saugumą padidėjimo, monetarinės politikos pasikeitimų bei pokyčių vidaus ir išorės paklausoje.

Pasikeitus gyventojų įpročiams ir elgsenai, namų ūkių finansinei padėčiai, perkamajai galiai bei demografinėi situacijai namų ūkių vartojimo išlaidų raida būtų kitokia, nei numatyta šiame scenarijuje.

Nauji, įskaitant būsimus 2025 metų šalies biudžetuose, sprendimai, dėl viešojo sektoriaus darbuotojų darbo užmokesčio, vėlesnių metų minimaliosios mėnesinės algos paveiktų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio įverčius, numatytus šiame scenarijuje. Atlyginimų raida privačiajame sektoriuje taip pat būtų paveikta esant paklausos svyravimams, pokyčiams darbo jėgoje, užsitęsęs dideliame neapibrėžtumui bei nestabiliai situacijai ir pasikeitus įmonių finansinei padėčiai.

Scenarijuje pateiktų rodiklių įverčius nemaža dalimi lemia scenarijaus sudarymo metu disponuojami atitinkami faktiniai statistiniai duomenys, kurie po Valstybės duomenų agentūros atliekamų peržiūrų ir/arba revizijų⁵ pastaruoju metu reikšmingai keičiasi. Taip pat scenarijuje numatyti įverčiai galėtų keistis ir dėl po šio scenarijaus parengimo priimtų ekonominės politikos formuotojų sprendimų, pavyzdžiui, monetarinės politikos švelninimo, būsimų sprendimų dėl 2025 metų šalies biudžetų politikos.

⁵ Valstybės duomenų agentūra 2024 m. spalio 1 d. numato paskelbti 1995–2023 m. pagrindinės nacionalinių sąskaitų rodiklių revizijos rezultatus.

Neišsipildžius esminėms prielaidoms, kuriomis remiantis buvo sudaromas šis scenarijus, daugelio šiame scenarijuje numatytų rodiklių įverčiai keistųsi.

Pagrindiniai ekonominės raidos scenarijaus rodikliai

Rodiklio pavadinimas	2023	2024 ^P	2025 ^P	2026 ^P	2027 ^P
BVP (to meto kainomis), mln. Eur	71 986	75 973	80 100	84 641	89 338
BVP (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-0,3	2,3 (2,1)	2,9 (2,9)	2,9 (2,9)	2,9 (2,9)
Suderinto vartotojų kainų indekso (vidutinio metinio) pokytis, proc.	8,7	1,0 (1,1)	2,5 (2,2)	2,7 (2,2)	2,6 (2,2)
Investicijų (palyginamosiomis kainomis) pokytis proc.	10,6	1,1 (3,5)	5,6 (5,4)	5,8 (5,4)	5,4 (5,4)
Prekių ir paslaugų eksporto (palyginamosiomis kainomis) pokytis, proc.	-3,3	1,2 (2,3)	3,9 (4,2)	4,2 (4,2)	4,2 (4,2)
Nedarbo lygis (pagal gyventojų užimtumo tyrimo apibrėžtį), proc.	6,8	7,3 (7,2)	7,1 (6,9)	6,7 (6,6)	6,4 (6,3)
Vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio pokytis, proc.	12,6	10,1 (9,5)	7,6 (6,4)	6,5 (6,4)	5,5 (5,5)
Užimtųjų skaičiaus pokytis, proc.	1,4	1,4 (1,4)	0,2 (0,2)	0,0 (-0,1)	-0,3 (-0,3)

Šaltiniai: Finansų ministerija, Valstybės duomenų agentūra.

^P – projekcija. Skliausteliuose pateiktas atitinkamo rodiklio 2024 m. birželio mėn. ekonominės raidos scenarijaus įvertis.